

ref: M2020/00554Nm
Regeringskansliet Miljödepartementet -
Naturmiljöenheten

Yttrande över remiss av betänkande Stärkt lokalt åtgärdsarbete - att nå målet Ingen övergödning (SOU 2020:10)

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland yttrar sig här över betänkandet Stärkt lokalt åtgärdsarbete - att nå målet Ingen övergödning, SOU 2020:10.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens slutsats om att stärkt lokalt åtgärdsarbete är en bra väg för att få till åtgärder som minskar övergödningens problematiken. Liknande utredningar bör även göras för fler miljöproblem.

Länsstyrelsen ser positivt på förstärkning av LOVA-stödet samt utökning av antalet åtgärdssamordnare. Dessa bör förstärkas med långsiktiga program av stöd, rådgivning och finansiering, vilket enligt Länsstyrelsens erfarenhet är viktiga förutsättningar för att åtgärder ska genomföras.

Synpunkter på betänkandets förslag

Länsstyrelsen har valt att kommentera följande delar:

6 Rättsliga utgångspunkter

6.12 Markavvattningsföretag

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att regeringen bör se till att reglerna om markavvattningsföretag utreds så att förfarandet kopplat till omprövning och avveckling av markavvattningsföretag kan förenklas. En sådan utredning bör dock inte begränsas till åtgärder för att underlätta anläggandet av våtmarker i syfte att minska övergödning.

9 Övervägande och förslag

9.1 Samordning av lokalt åtgärdsarbete

9.1.1: Kommuner i områden med få lokala problem runt övergödning kan vara aktiva i arbetet på annat sätt

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunerna föreslås arbeta med frågor runt övergödning utifrån deras lokalkännedom och närhet till verksamheterna. Länsstyrelsen ser gärna att kommuner med övergödningssamordningsproblematik kan ha en åtgärdssamordnare anställd med projektmedel från LOVA-stödet.

9.1.2 Åtgärdssamordning mot övergödning

Länsstyrelsen instämmer i slutsatsen att samordning och speciellt utpekade resurser till att aktivt driva åtgärdsarbete är viktigt för att uppnå resultat.

Det behöver tydliggöras vilka länsstyrelsernas, kommunernas och olika organisationers roll kommer vara och hur det ska avgöras hur åtgärdssamordningen ska organiseras. Som uppges i förslaget bör samordningsfunktionen kunna finansieras delvis genom LOVA-anslag. Detta under förutsättning att LOVA-anslaget ökar.

9.1.3 Stödfunktion för lokal övergödningssamordning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om stödfunktion för åtgärdsarbetet, både omfattande lokalt och regionalt arbete. Länsstyrelsen anser även att det är viktigt med en centralt samordnande organisation för stöd till lokala samordnare.

Samordnare på olika nivåer behövs både på Länsstyrelsen, på kommunerna och i vattenråden och alla samordnare kommer att vara i behov av olika stöd från en central samordnare.

9.2 Etappmål om enskilda avlopp

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om etappmål för enskilda avlopp, och bedömer att enskilda avlopp i kust- och sjönära områden bör prioriteras i tillsynen. Det behöver även tydliggöras vilka åtgärder som avses samt vilka insatser som ska genomföras för att öka åtgärdstakten.

9.3 Jordbruk, våtmarker, strandskydd och biotopskydd

9.3.3 Undantag från strandskyddet för vissa våtmarker och dammar

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att nybildade våtmarker och dammar inte blir strandskyddade. Det behöver dock vara tydligt hur stora våtmarker och vatten som omfattas av undantaget. Det behöver också vara tydligt vad som menas med ”*huvudsakligt syfte* att minska näringsbelastningen på den lokala vattenmiljön”. Länsstyrelsen ställer oss tveksamma till att också restaurerade våtmarker och dammar ska vara undantagna från strandskyddet om det leder till att tidigare strandskyddade naturliga våtmarker och småvatten förlorar sitt strandskydd. Utifrån ovanstående, i kombination med att undantaget ska gälla retroaktivt, ser vi en risk för att mindre sjöar som har restaurerats för en längre tid sedan kan förlora sitt strandskydd.

Det behöver även tydliggöras hur förslaget kommer att kopplat till den stora översynen av strandskyddet som görs nationellt.

9.3.4 Undantag från biotopskyddet för vissa våtmarker och dammar

Länsstyrelsen förslår ytterligare utredning om undantag från biotopskyddet.

Länsstyrelsen instämmer inte helt i utredarnas slutsatser och anser att frågan, om man vill gå vidare med förslaget, skulle behöva utredas ytterligare.

I dagsläget ser Länsstyrelsen inte att man kan utforma ett undantag från förordningen om områdesskydd på ett sådant sätt att biotopskyddets syfte inte motverkas. Utredarna anger att ”*Det är dock inte de naturliga småvattnen och våtmarkerna som redan finns i landskapet som kommer att träffas av undantaget utan endast de våtmarker och dammar som kommer att anläggas för ett utpekat syfte.*” Många nya eller restaurerade våtmarker och småvatten anläggs genom åtgärder i befintliga diken eller vattendrag som är biotopskyddade. I dessa fall behöver biotopskyddsdispens sökas innan åtgärderna får påbörjas. Om anläggandet eller restaureringen medför att befintligt biotopskydd upphör skulle det motverka biotopskyddets syfte. Det är då sannolikt att dispens inte kan ges, oavsett åtgärdens miljönytta.

Konsekvenserna av att ett retroaktivt undantag behöver utredas närmare och det behöver förtydligas vad som menas med ”*huvudsakligt syfte* att minska näringsbelastningen på den lokala vattenmiljön”.

”*Alternativet att avstå från att förändra biotopskyddsbestämmelsen skulle medföra att förslaget om undantag från strandskydd inte får någon reell verkan, eftersom biotopskyddet skulle kvarstå som hinder.*” Biotopskyddet skyddar endast den aktuella biotopen medan strandskyddet skyddar en zon om 100 meter från strandlinjen. Ett undantag från strandskyddet skulle alltså ge stor effekt även om biotopskyddet kvarstår.

Länsstyrelsen ser sammantaget att fördelarna med förslaget angående biotopskydd inte överväger de eventuella negativa effekter som förslaget kan få.

9.5 Finansiering

9.5.2 Förstärkning av LOVA

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om förstärkning av LOVA-medlen. Länsstyrelsen föreslår också att det ska kunna bli enklare att söka mer öppna LOVA-projekt, det vill säga projekt som inte från början är avgränsade till en specifik åtgärd. Detta för att underlätta för åtgärdssamordnare som då kan söka mer av en klumpsumma för projektmedel till att göra åtgärder i ett område.

9.6 Vidare uppdrag och utredningsbehov

9.6.1 Nya bestämmelser om miljöhänsyn för hästhållare

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att underlag till nya bestämmelser om miljöhänsyn för hästhållare ska tas fram. Större miljöhänsyn behöver tas och regelverk behöver bli mer rättvisa mellan olika djurhållare. Länsstyrelsen ser positivt på förslag som gynnar en resurseffektiv gödselhantering, där läckage minimeras och näringen kommer till nytta. Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att det finns stora kunskapsbrister i hästbranschen när det gäller verksamhetens miljöpåverkan och att det är viktigt att öka kunskaperna. Information bör vara ett viktigt redskap för att nå fram till målgruppen. En satsning på kommunikation om hållbar hästhållning bör göras. Greppa näringen bör fortsätta utveckla sin hästrådgivning så att även hästhållare med få hästar kan få rådgivning. Det bör även utredas hur en mindre hästhållare smidigt kan söka bidrag för åtgärder, då en mindre eller mellanstor hästhållare inte alltid är registrerat som lantbruksföretag.

9.5.3 Effektivisering inom landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen ställer sig bakom att regionala och lokala anpassningar av ersättningar ska göras utifrån åtgärdsbehov. Vad gäller framtagande av åtgärdsbehov bör hänsyn inte bara tas till mängden belastning av näringsämnen i förhållande till bakgrundsbelastningen, utan även ytvattnets känslighet för belastning. Länsstyrelsen framhåller att resultatbaserade ersättningar måste utformas så de inte blir komplicerade att söka för den enskilda markägaren.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid med utredare Maria Gustavsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se